KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

BILAGOR TILL RAPPORT 2025:8

Nya grindvaktsfunktioner i LOV

– förslag som bidrar till att motverka kriminella eller oseriösa leverantörer i valfrihetssystem

Innehåll

Bilaga 1 Uppdraget 3

Bilaga 2 Möten för erfarenhetsinsamling 6

Bilaga 3 Uppgiftsinsamling om valfrihetssystemen 10

Bilaga 4 Uppgifter som efterfrågades i uppgiftsinsamlingen 15

Bilaga 5 Rundabordssamtal för att diskutera förslag 20

Bilaga 1 Uppdraget

Regeringsbeslut 2025-06-26, Fi2025/01465

Uppdrag till Konkurrensverket att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i valfrihetssystem

Regeringens beslut

Regeringen ger Konkurrensverket i uppdrag att lämna förslag som bidrar till att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i upphandlande myndigheters valfrihetssystem.

Konkurrensverket ska, i syfte att samla in erfarenheter och diskutera förslag, vid genomförandet av uppdraget ha kontakt med relevanta aktörer, däribland region- och kommunrepresentanter, Vårdföretagarna, Famna, Upphandlingsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten samt Brottsförebyggande rådet.

Vid genomförandet av uppdraget ska pågående arbete inom Regeringskansliet beaktas, särskilt beredningen av förslagen i betänkandet En samordnad register-kontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43).

Konkurrensverket ska senast den 22 december 2025 redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Finansdepartementet, med kopia till Klimat- och näringslivs-departementet).

Bakgrund

Valfrihetssystem enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem (LOV) är ett alternativ till upphandling enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU). Med val-frihetssystem avses ett förfarande där den enskilde har rätt att välja den leverantör som ska utföra tjänsten och som en upphandlande myndighet godkänt och tecknat kontrakt med (1 kap. 1 § andra stycket LOV).

LOV gäller när en upphandlande myndighet beslutat att tillämpa valfrihetssystem vad gäller vissa tjänster inom hälsovård, socialtjänst och verksamheter enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Arbetsförmedlingen får också besluta att tillhandahålla valfrihetssystem för tjänster inom myndighetens arbetsmarknadspolitiska verksamhet enligt lagen (2010:536) om valfrihet hos Arbetsförmedlingen (A-LOV). När Arbetsförmedlingen tillhandahåller valfrihets-system ska myndigheten tillämpa LOV.

Det är frivilligt för kommuner att införa valfrihetssystem men obligatoriskt för regionerna inom primärvården (7 kap. 3 § hälso- och sjukvårdslagen [2017:30]).

Inom övrig hälso- och sjukvård är det dock frivilligt att införa valfrihetssystem. Om en kommun eller en region inför ett valfrihetssystem är det kommunfullmäktige, eller motsvarande politiskt organ, som utformar och beslutar förfrågningsunderlaget. Av förfrågningsunderlaget framgår vilka krav och villkor som sökanden måste uppfylla för att bli godkänd som leverantör inom valfrihetsystemet. Förfrågningsunderlaget är därför ett viktigt verktyg för att säkerställa att leverantörerna uppfyller de krav som finns på att erbjuda en god hälso- och sjukvård och att regionen uppfyller sin skyldighet att kontrollera och följa upp verksamhet som genom avtal har lämnats över till en privat utförare (10 kap. 8 § kommunallagen [2017:725]). Kraven för att bedriva de verksamheter som ingår i LOV, såsom tillstånd att bedriva viss verksamhet, återfinns i annan reglering.

Ett valfrihetssystem kännetecknas av att samtliga aktörer som uppfyller de uppställda villkoren har rätt att delta i systemet och ansluta sig när som helst under löptiden. Det är den upphandlande myndigheten som beslutar om grunderna för den ekonomiska ersättningen. Valfrihetssystemet bygger på att det inte förekommer någon priskonkurrens mellan leverantörerna. Det finns inte några begränsningar för hur många aktörer som får tillåtas verka inom ett verksamhetsområde där ett valfrihetssystem inrättats. Vid hög anslutning kan det vara en utmaning för upphandlande myndigheter att utöva den kontroll som krävs, vilket i sin tur kan utnyttjas av kriminella och oseriösa aktörer (se bland annat Organiserad brottslighet — en lägesbild 2024, Arbetsförmedlingen). Löpande anslutning har även bedömts ge högre administrativa kostnader (SOU 2022:69 s. 89).

I 7 kap. 1 § LOV regleras vilka omständigheter som får medföra uteslutning av sökande. Exempelvis får en leverantör uteslutas, dvs. inte godkännas, om denne är i konkurs eller likvidation, är underkastad näringsförbud, eller har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen. I betänkandet En samordnad registerkontroll för upphandlande myndigheter och enheter (SOU 2023:43) har förslag lämnats på att uteslutningsgrunderna i LOV ska ändras till att bli mer lika bestämmelserna i LOU. Med förslaget kommer exempelvis samma brott som kan vara uteslutningsgrundande i upphandlingslagarna även vara det i LOV. Förslaget innebär att det inte görs skillnad på när uteslutning får ske beroende på om en tjänst köps in efter att ett valfrihetssystem har inrättats eller efter en upphandling. Utredningens förslag bereds i Regeringskansliet.

För valfrihetssystem finns inte mycket praxis avseende uteslutning. I en rapport från Brottsförebyggande rådet (Brå), uppger intervjupersonerna från olika kommuner och regioner att det beror på att det vid enskilda upphandlingar sällan finns tid, resurser och incitament att driva fram praxis. Intervjupersonerna upplever det som svårt att få bort en leverantör när den väl är inne i systemet och det efterfrågas därför större möjligheter att inte släppa in aktörer på marknaden från början (Välfärdsbrott mot kommuner och regioner — Fel och oegentligheter bland företag och föreningar, Brå 2022:1, s. 47).

Regioner och kommuner vittnar om att problemet med oseriösa och kriminella aktörer ökar inom hälso- och sjukvården samtidigt som flera regioner anser sig ha svårt att neka vårdgivare enligt LOV, trots att de tycker sig ha goda skäl för det (Välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvård och tandvård, Socialstyrelsen, 2024). Att oseriösa och kriminella aktörer förekommer även inom Arbetsförmedlingens valfrihetssystem framkommer i den granskning av leverantörer som Arbetsförmedlingen genomförde 2023 (Organiserad brottslighet — en lägesbild 2024).

Närmare om uppdraget

Konkurrensverket ska lämna förslag som bidrar till att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i upphandlande myndigheters valfrihetssystem samtidigt som flexibiliteten och valfriheten för medborgarna bibehålls. Utgångspunkten för uppdraget är att lämna förslag på ändringar i LOV. Konkurrensverket ska även, om det finns behov, lämna förslag på ändringar i annan lagstiftning.

I uppdraget ingår att

- analysera förutsättningarna för att avskaffa kravet på löpande annonsering till valfrihetssystem och om det bedöms möjligt lämna ett sådant förslag,
- ta ställning till om det bör införas bestämmelser om tidsbegränsning av avtalen eller valfrihetssystemen,
- analysera om ytterligare uteslutningsgrunder bör införas och lämna förslag på hur de i så fall bör utformas och kontrolleras,
- analysera om det bör införas ytterligare krav på förfrågningsunderlagets innehåll och lämna förslag på hur de i så fall bör utformas,
- lämna förslag på hur myndigheternas kontroll och uppföljning i valfrihetssystem kan stärkas inom befintligt regelverk,
- vid behov lämna andra förslag, som bidrar till att kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer utesluts från valfrihetssystemen, eller att upphandlande myndigheters möjligheter att förhindra sådana aktörer från att tilldelas kontrakt i valfrihetssystemen förbättras, samt
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Bilaga 2 Möten för erfarenhetsinsamling

Genomförande

I uppdraget ingår att Konkurrensverket ska, i syfte att samla in erfarenheter, ha kontakt med relevanta aktörer. Däribland region- och kommunrepresentanter, Vårdföretagarna, Famna, Upphandlingsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten samt Brottsförebyggande rådet. För att uppfylla uppdraget har Konkurrensverket genomfört 25 möten med 29 aktörer.

Förfrågan om intervjuer och möten

Organisation	Möte
Kommun- och regionrepresentanter	
Göteborgs stad	2025-06-09
Nacka kommun	2025-06-27
Malmö stad	Avböjde att delta
Sollentuna kommun	2025-06-05
Södertälje kommun & Telge Inköp	2025-06-04
Östersunds kommun	2025-06-12
Region Norrbotten	2025-06-04
Region Stockholm	2025-06-11
Region Västmanland	--
Västra Götalandsregionen	2025-08-22
Statliga myndigheter	
Arbetsförmedlingen	2025-05-21
Brottsförebyggande rådet	2025-05-06
E-hälsomyndigheten	2025-09-01
Ekobrottsmyndigheten	2025-05-22
Inspektionen för vård och omsorg	2025-09-22
Polismyndigheten	2025-08-20
Upphandlingsmyndigheten	2025-05-20
Bransch- och intresseorganisationer	
Almega och Vårdföretagen	2025-06-02
Almega, Kunskapsföretagen och Utbildningsföretagen	2025-08-19
Fremia & Famna	2025-07-02
Företagarna	2025-05-27
SmåKOM	Avböjde att delta
Svenskt näringsliv	2025-06-02
Sveriges kommuner och regioner	2025-06-10

Organisation	Möte
Övriga	
Betalkontroll	2025-09-08
Boolag.se	2025-09-09
Acta Publica	2025-09-09
Dun and Bradstreet	2025-09-24

Frågor som ingick i frågeguiderna för mötena med kommun- och regionrepresentanter, statliga myndigheter samt bransch- och intresseorganisationer

Frågeguiderna användes tematiskt. Men t.ex. diskussionen på de allmänna frågorna om LOV kan ha träffat någon av de senare frågorna och då lyftes de inte igen. Olika intervjuer fick också lite olika tyngdpunkt utifrån vad den vi mötte såg som viktigast att förmedla till oss.

Frågor markerade med * ställdes bara till upphandlande myndigheter med valfrihetssystem.

Allmänt om LOV

- Vilka är de utmaningarna ni ser i valfrihetssystemen som är viktigast att vi adresserar och har du några förslag som rör dem?

- Vilka är fördelarna med valfrihetssystem jämfört med avtal enligt 19 kap. LOU (och därmed viktigt att inte förlora om man ska göra ändringar i LOV)?
  - Och omvänt – vilka är fördelarna med avtal enligt 19 kap. LOU jämfört med valfrihetssystem?

- Var i organisationen hanteras valfrihetssystemen och upphandlingar? *

Grindvaktsfunktioner

- Inom vilka delar skulle befintliga grindvaktsfunktioner kunna stärkas eller nya införas?

- Finns det någon ändring i LOV eller några andra förslag ni anser skulle vara extra betydelsefulla för förutsättningarna att utestänga kriminella och oseriösa aktörer från LOV-systemen?

Upphandlande myndigheter som avvecklat ett eller flera valfrihetssystem eller inte har några fick även frågan:

- Finns det något som skulle kunna göras, och i så fall vad, för att ni skulle tycka att det var intressant att inrätta valfrihetssystem enligt LOV?

Ansökningsfasen*

- Hur vanligt är det att ansökningar inte beviljas?
  - Vad beror det på?
  - Vilka grunder är vanligast att ni hänvisar till när ni nekar ansökningar? Har de problematiska sökande någon gemensam nämnare?

- Har ni erfarenhet av sökande till valfrihetssystemet som ni misstänker är brottsliga eller på annat sätt oseriösa aktörer men inte ansett att ni haft möjlighet att avslå ansökan?
  - I så fall varför var det inte möjligt och var det något särskilt som saknades för att ni skulle kunna göra det?
  - Hade någon ytterligare uteslutningsgrund/annat krav i förfrågningsunderlaget eller lagstiftningen i övrigt kunnat hjälpa er i situationen?

- Vilka erfarenheter har ni kring uteslutning av leverantörer till följd av fel i yrkesutövningen och/eller brott som avser yrkesutövningen?

Avtalsfasen*

- Hur vanligt är det att avtal hävs eller sägs upp?
  - Vad beror det på?
  - Har de problematiska leverantörerna någon gemensam nämnare?

- Vilka grunder är vanligast att ni hänvisar till när ni säger upp eller häver avtal?

- Har ni erfarenhet av leverantörer i valfrihetssystemet som ni misstänker är brottsliga eller på annat sätt oseriösa aktörer men inte ansett att ni haft möjlighet att säga upp eller häva avtalet?
  - I så fall varför var det inte möjligt och var det något särskilt som saknades för att ni skulle kunna göra det?
  - Hade någon ytterligare uteslutningsgrund/annat krav i förfrågningsunderlaget eller lagstiftningen i övrigt kunnat hjälpa er i situationen?

- Har ni erfarenhet av att ha blivit stämda med anledning av hävning/uppsägning av LOV-avtal?
  - Hur gick det i så fall?

- Har ni viten eller andra sanktioner i kontraktsvillkoren?
  - I så fall hur vanligt är det att de används och vad är de vanligaste skälen att de aktualiseras?

Kontroll och uppföljning

- Vilka utmaningar ser ni när det gäller kontroll och uppföljning?

- Finns det något i LOV som försvårar kontroll och uppföljning av valfrihets-systemen?
  - I så fall vad och finns det något som skulle kunna göras för att underlätta kontroll och uppföljning?

- Hur ser er kontroll och uppföljning ut idag? *
  - Vad innefattar den och hur ofta görs den? Hur dokumenteras uppföljningen?
  - Vilka utmaningar ser ni när det gäller kontroll och uppföljning?

- Finns det kontroller ni upplever skulle behöva göras men som ni i dagsläget upplever att ni inte kan göra på grund av hur lagstiftningen ser ut eller att det saknas uppgifter/uppgifterna inte är tillgängliga för er? *
  - I så fall hur konkretisera: Vilken kontroll är det ni inte kan göra? Vad är det enligt er som hindrar den kontrollen? Och vad har det fått för konsekvenser?

- Hur påverkas kontrollen/uppföljningen av leverantörerna i valfrihetssystem av andra regleringar, t.ex. åtgärdsplanen enligt lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och kommunallagens krav på kontroll och uppföljning av externa utförare? *

Övrigt/Avslutning

- Saknar ni någon vägledning, statistik, samarbete mellan upphandlande myn-digheter, information från tillståndsmyndigheter etc. eller annat stöd för att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i valfrihetssystem?
  - I så fall vad saknar ni?

- Har ni några andra medskick, något viktigt vi glömt fråga om?

Frågeguide för möten med företag som tillhandahåller uppgifter om leverantörer

- Kan ni beskriva den kontroll av leverantörer som ni tillhandahåller?

- Era erfarenheter när det gäller att genomföra kontroller för att upptäcka kriminella och oseriösa leverantörer?

- Era erfarenheter
  Vilka skulle ni säga är tydliga kännetecken för kriminella och oseriösa företag?

- Andra medskick ni har till vårt arbete med regeringsuppdraget?

Bilaga 3 Uppgiftsinsamling om valfrihetssystemen

Genomförandet

Under utförandet av regeringsuppdraget har Konkurrensverket samlat in uppgifter om de valfrihetssystem som enligt uppgifter i Upphandlingsmyndighetens statistikdatabas var i drift 2024. Totalt var det 451 valfrihetssystem hos 174 upphandlande myndigheter. Uppgifterna har samlats in med tre olika metoder: inhämtning av offentliga uppgifter hos Upphandlingsmyndigheten och Sveriges kommuner och regioner, inhämtning genom en förfrågan om uppgifter till upphandlande myndigheterna, en förfrågan till Upphandlingsmyndigheten om uppgifter från den nationella webbplatsen Hitta LOV-uppdrag[1].

Metod

Inhämtning av bakgrundsuppgifter om valfrihetssystemen och de upphandlande myndigheterna

Ett antal bakgrundsfaktorer som finns tillgängliga som offentliga uppgifter har samlats in från Upphandlingsmyndighetens statistikdatabas och Sveriges kommuner och regioners (SKR) öppna data.

Uppgifter som samlats in om varje valfrihetssystem från Upphandlingsmyndighetens statistikdatabas är:

- Upphandlande myndighetens namn
- Valfrihetssystemets namn
- Valfrihetssystem-ID
- Typ av tjänst
- Huvudsaklig CPV-kod

Till detta har följande bakgrundsuppgifter om de upphandlande myndigheterna hämtats från Sveriges kommuner och regioners öppna data:

- Kommungruppstillhörighet enligt SKR:s kommungruppsindelning 2023
- Antal invånare enligt SKR:s kommungruppsindelning 2023
- Upphandlande myndigheters e-postadress enligt Kontaktuppgifter kommuner respektive Kontaktuppgifter regioner
- Upphandlande myndigheters organisationsnummer enligt Kontaktuppgifter kommuner respektive Kontaktuppgifter regioner

[1] Upphandlingsmyndigheten, ”Hitta LOV-uppdrag”, *Upphandlingsmyndigheten*. https://www.upphandlingsmyndigheten.se/hitta-lov-uppdrag/, besökt 2025-11-17.

Från Upphandlingsmyndigheten har Konkurrensverket också fått en sammanställning med följande uppgifter från Hitta LOV-uppdrag som lagts till i bakgrundsuppgifterna:

- När valfrihetssystemet startades

Inhämtning av uppgifter om valfrihetssystemen från de upphandlande myndigheterna

Den 8 juni skickade Konkurrensverket ut en förfrågan om uppgifter till de upphandlande myndigheter som hade ett valfrihetssystem under 2024.[2] Innan förfrågan skickades ut genomfördes ett samråd med Sveriges Kommuner och regioner enligt förordningen (1982:668) om statliga myndigheters uppgiftsinsamling.

Att besvara förfrågan om uppgifter om valfrihetssystemet var frivilligt för de upphandlande myndigheterna. Insamlingen genomfördes i huvudsak genom att de upphandlande myndigheterna besvarade ett antal frågor i en webbenkät, dessutom efterfrågades en lista över vilka leverantörer som fanns i valfrihetsystemet under 2024 vilken skickades in som en separat fil. En översikt över de uppgifter som efterfrågades i uppgiftsinsamlingen finns i bilaga 4[3].

Kommuner med valfrihetssystem

Av 290 kommuner har 152 kommuner inrättat minst ett valfrihetssystem. Det är 52 procent av alla kommuner. Uppdelat på kommungrupp ser man att andelen kommuner med valfrihetssystem är högre i de kommungrupper som innehåller större kommuner. Detta blir tydligare när antalet invånare i kommuner med valfrihetssystem jämförs med det totala antalet invånare i respektive kommungrupp. I de 152 kommunerna med minst ett valfrihetssystem bor 74 procent av invånarna.

[2] Mejlet och missivet för utskicket finns i dnr 600/2025, handl.nr 8 och 9.

[3] Enkäten i sin helhet finns i dnr 600/2025, handl.nr 10.

Tabell 1 **Andel kommuner med valfrihetssystem utifrån kommungrupp enligt SKR:s kommungruppsindelning 2023**

Kommungrupp	Antal kommuner totalt	Antal kommuner med valfrihetssystem	Andel
Storstad	3	2	67 %
Pendlingskommun nära storstad	43	40	93 %
Större stad	23	18	78 %
Pendlingskommun nära större stad	63	32	51 %
Långpendlingskommun nära större stad	24	7	29 %
Mindre stad/tätort	27	18	67 %
Pendlingskommun nära mindre tätort	51	15	29 %
Landsbygdskommun	35	13	37 %
Landsbygdskommun med besöksnäring	21	7	33 %
Total	290	152	52 %

Data: Upphandlingsmyndighetens statistikdatabas och SKR:s kommungruppsindelning 2023.
Bearbetning: Konkurrensverket, 2025.
Not. Här ingår inte kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje.

Tabell 2 **Invånare utifrån kommungrupp enligt SKR:s kommungruppsindelning 2023 och kommuner med valfrihetssystem**

Kommungrupp	Antal invånare totalt	Antal invånare i kommuner med valfrihetssystem	Andel
Storstad	1 906 600	1 558 700	82 %
Pendlingskommun nära storstad	1 946 900	1 821 900	94 %
Större stad	2 628 900	2 231 700	85 %
Pendlingskommun nära större stad	1 029 600	575 600	56 %
Långpendlingskommun nära större stad	506 700	196 900	39 %
Mindre stad/tätort	1 134 200	794 900	70 %
Pendlingskommun nära mindre tätort	561 100	198 400	35 %
Landsbygdskommun	439 300	251 100	57 %
Landsbygdskommun med besöksnäring	226 000	93 200	41 %
Totalt	10 379 300	7 722 400	74 %

Data: Upphandlingsmyndighetens statistikdatabas och SKR:s kommungruppsindelning 2023.
Bearbetning: Konkurrensverket, 2025.

Svarsfrekvens

Totalt skickades förfrågan om uppgifter ut för 451 valfrihetssystem och av dem besvarades förfrågan för 303 valfrihetssystem. Det innebär att det finns uppgifter om 67 procent av valfrihetssystemen. Även när svarsfrekvensen bryts ned utifrån sektor för den upphandlande myndigheten eller typ av tjänst för valfrihetssystemet är svarsfrekvensen tillräckligt hög för att det ska vara möjligt och rimligt att utifrån resultaten dra slutsatser om hela populationen.

När svarsfrekvensen bryts ned på kommunala respektive regionala valfrihetssystem visar det sig att regionerna sammantaget lämnat uppgifter om 78 procent av sina valfrihetssystem medan kommunerna lämnat uppgifter om 64 procent av sina valfrihetssystem. Arbetsförmedlingen har ett stort valfrihetssystem avseende jobbsökningstjänster och 11 små avseende validering. Som syns nedan vid svarsfrekvens nedbruten på typ av tjänst är det valfrihetssystemen för validering där det är färre svar. Därmed finns svar för Arbetsförmedlingens största valfrihetssystem.

Tabell 3 Svarsfrekvens utifrån sektor för den upphandlande myndigheten

Sektor	Antal valfrihetssystem	Antal svar	Svarsfrekvens
Kommuner	323	207	64 %
Regioner	116	90	78 %
Arbetsförmedlingen	12	6	50 %
Totalt	451	303	67 %

Konkurrensverkets uppgiftsinsamling, 2025.

Tabell 4 Svarsfrekvens utifrån kommungrupp för upphandlande myndigheter som är kommuner

Kommungrupp	Antal valfrihetssystem	Antal svar	Svarsfrekvens
Storstäder	16	15	94 %
Pendlingskommun nära storstad	148	76	52 %
Större stad	44	44	98 %
Pendlingskommun nära större stad	37	24	63 %
Långpendlingskommun nära större stad	10	7	70 %
Mindre stad/tätort	28	19	76 %
Pendlingskommun nära mindre tätort	17	8	47 %
Landsbygdskommun	14	10	71 %
Landsbygdskommun med besöksnäring	9	4	44 %
Totalt	321	207	64 %

Not. Här ingår inte kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje. Däremot ingår Gotland med de valfrihetssystem som är inom det kommunala området (inte de som avser regionens verksamhet).
Konkurrensverkets uppgiftsinsamling, 2025.

De typer av tjänster där valfrihetssystem är vanligast förekommande i kommunerna har en hög svarsfrekvens. Av 145 valfrihetssystem inom *Hemtjänst och service* lämnades uppgifter om 105 (72 %) och av de 39 valfrihetssystemen inom *Daglig verksamhet enligt LLS* lämnades uppgifter om 26 (67 %). På samma sätt är svarsfrekvensen för den typer av tjänster där valfrihetssystemen är vanligast förekommande i regionerna. Det finns 23 valfrihetssystem inom *Vård- eller Hälsocentral, Husläkarmott. etc.* och uppgifter har lämnats för 15 av dem (65 %). Inom *Tandläkarvård* med 16 valfrihetssystem har förfrågan om uppgifter besvarats för 13 av dem (81 %). Arbetsför-

medlingen har valfrihetssystem inom två typer av tjänster *jobbsökningstjänster* (100 %) och *validering* (45 %).

Tabell 5 Antal valfrihetssystem och svarsfrekvens utifrån typ av tjänst

Typ av tjänst	Antal valfrihetssystem	Antal svar	Svarsfrekvens
Hemtjänst och service	145	105	72 %
Daglig verksamhet enligt LLS	39	26	67 %
Särskilt boende enligt SoL	27	14	52 %
Vård- eller Hälsocentral, Husläkarmott. etc.	23	15	65 %
Familjerådgivning	22	10	45 %
Tandläkarvård	16	13	81 %
Avlösarservice enligt LSS	16	6	38 %
Särskilt boende enligt LSS	13	9	69 %
Boendestöd enligt SoL	12	9	75 %
Validering	11	5	45 %
Personlig assistans enligt LSS	10	6	60 %
Mentalvård på sjukhus	8	6	75 %
Daglig verksamhet enligt SoL	8	4	50 %
Avlösarservice enligt SoL	8	3	38 %
Jobbsökningstjänster (AF)	1	1	100 %
Summa antal (andel av totalt antal)	359 (80 %)	232 (77 %)	65 %

Konkurrensverkets uppgiftsinsamling, 2025.

Bilaga 4 Uppgifter som efterfrågades i uppgifts-insamlingen

Bakgrundsvariabler som var förifyllda i enkäten

1. Upphandlande myndighetens namn: [uppgift från UHM:s statistikdatabas]

2. Sektor för den upphandlande myndigheten: [uppgift från UHM:s statistik-databas]

3. SKR kommungruppsindelning 2023: [kommunens grupp enl SKR:s indel-ning/region/statlig myndighet]

4. Valfrihetssystemets namn: [uppgift från UHM:s statistikdatabas/Hitta LOV-uppdrag]

5. Valfrihetssystemets ID: [uppgift från UHM:s statistikdatabas, UHMxxx]

6. Typ av tjänst: [uppgift från UHM:s statistikdatabas]

7. Huvudsaklig CPV-kod: [uppgift från UHM:s statistikdatabas]

Uppgifter om löptiden för valfrihetssystemet

8. När startades valfrihetssystemet?

9. Fanns det ett annat valfrihetssystem innan som detta valfrihetssystem ersatte?

   Svarsalternativen: Ja, Nej, Vet ej

10. Har valfrihetssystemet avslutats eller finns det beslut om att avsluta det?

    Svarsalternativen: Ja, Nej, Vet ej

Följdfrågor om valfrihetssystemet har avslutats eller om det finns beslut om att avsluta det

Dessa frågor visas bara för dem som svarat ”ja” på fråga 10. Övriga hoppar direkt till fråga 14.

11. Vilket datum har eller kommer valfrihetssystemet att avslutas?

12. Vad har eller kommer valfrihetssystemet att ersättas av? (flervalsfråga)

    - o Nytt valfrihetssystem
    - o Egen regi
    - o Avtal eller ramavtal upphandlat enligt LOU
    - o Auktorisationssystem
    - o Annat nämligen: [fritextruta]
    - o Vet ej

13. Varför har eller kommer valfrihetssystemet att avslutas?

    [fritextruta]

Frågor om valfrihetssystemets omfattning

14. Hur många leverantörer fanns det i det här valfrihetssystemet under respektive år?

	Antal leverantörer	Uppgift saknas
2022		
2023		
2024		

15. Hur många av leverantörerna i valfrihetssystemet hade inte levererat några tjänster till brukare under respektive år?

	Antal leverantörer	Uppgift saknas
2022		
2023		
2024		

16. Hur mycket totalt har betalats ut samtliga till leverantörer inom det här valfrihetssystemet? (Ange beloppet exkl. moms i enheten kronor.)

	Utbetalt belopp	Uppgift saknas
2022		
2023		
2024		

Frågor om omsättningen av leverantörer i valfrihetssystemen

Ansökningar till valfrihetssystemet

17. Hur många ansökningar fick ni in till valfrihetssystemet under respektive år?

	Antal ansökningar	**Uppgift saknas**
2022		
2023		
2024		

18. Vad var utfallet för de ansökningarna ni fick in under 2024?

	Antal	**Uppgift saknas**
Ansökan godkändes		
Ansökan godkändes inte		
Av de ansökningar som inte godkändes – hur många sökande har lämnat in en ny ansökan?		

19. Vilket eller vilka har enligt er uppfattning varit de vanligaste skälen för att en ansökan till det här valfrihetssystemet avslogs under perioden 2022–2024? (flervalsfråga där ni kan ange 1–5 alternativ)

	Antal	
☐	Valfrihetssystemet omfattar tillståndspliktig verksamhet och sökande saknade tillstånd att bedriva verksamheten	
☐	Sökanden uppfyllde inte krav för verksamheten (i andra avseenden än tillstånd) som följer av svensk lag	
☐	Sökanden, eller företrädare för sökanden, var dömd för brott som avser yrkesutövningen (7 kap. 1 § 1 LOV)	
☐	Sökanden, eller företrädare för sökanden, hade gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen (7 kap. 1 § 4 LOV).	
☐	Sökanden hade inte betalat sina skatter och/eller socialförsäkringsavgifter (7 kap. 1 § 5 LOV)	
☐	Sökanden har inte visat att man kommer förfoga, själv eller genom åberopande av annans kapacitet, över nödvändiga resurser när kontraktet ska fullgöras.	
☐	Annat nämligen: [fanns fem rader för detta alternativ]	[fritext ruta]
☐	Alla ansökningar har godkänts	
☐	Uppgift saknas	

Utträden ur valfrihetssystemet

20. Hur många leverantörer lämnade valfrihetssystemet under respektive år?

	Antal leverantörer som lämnade	**Uppgift saknas**
2022		
2023		
2024		

21. De leverantörer som lämnade valfrihetssystemet under 2024 – hur skedde utträdet och har de ansökt på nytt?

	Antal	**Uppgift saknas**
Leverantören sa själv upp sitt avtal		
Ni sa upp eller hävde leverantörens avtal		
Av de avtal ni sade upp eller hävde – hur många leverantörer har lämnat in en ny ansökan?		

22. Vilket eller vilka är enligt er uppfattning de vanligaste skälen för att leverantörers avtal sagts upp eller hävts av er i det här valfrihetssystemet?

	Antal	
☐	Valfrihetssystemet omfattar tillståndspliktig verksamhet och leverantören saknar tillstånd att bedriva verksamheten	
☐	Leverantören uppfyller inte längre krav för verksamheten (i andra avseenden än tillstånd) som följer av svensk lagstiftning.	
☐	Leverantören, eller företrädare för leverantören, har haft allvarliga fel i yrkesutövningen.	
☐	Leverantören, eller företrädare för leverantören, har dömts för brott som avser yrkesutövningen.	
☐	Leverantören har inte betalat sina skatter och/eller socialförsäkringsavgifter.	
☐	Leverantören nådde inte upp till krav på verksamhetens omfattning som ställs för att fortsatt delta i valfrihetssystemet.	
☐	Leverantören har i något annat avseende inte uppfyllt ställda kontraktsvillkor, nämligen:	[fritext ruta]
☐	Överdebitering av utförda tjänster	
☐	Felaktig tidsredovisning	
☐	Annat, nämligen: [fanns fem rader för detta alternativ]	[fritext ruta]
☐	Valfrihetssystemet upphörde under 2024 varför alla avtal sades upp.	
☐	Inga avtal med leverantörer har sagts upp eller hävts.	
☐	Uppgift om de vanligaste skälen saknas.	

Uppgifter om de leverantörer som fanns i valfrihetssystemet under 2024

23. En lista över vilka leverantörer som fanns i valfrihetssystemet under 2024?

Listan, som antingen bifogas enkäten eller mejlas in, ska innehålla uppgifter om

- Leverantörens namn
- Leverantörens organisationsnummer ((om leverantören är ett enskilt bolag ska organisationsnumret anges som xxx) och
- om möjligt hur mycket som har betalats ut till leverantören inom ramen för det här valfrihetssystemet.

Bilaga 5 Rundabordssamtal för att diskutera förslag

I uppdraget ingår att Konkurrensverket ska, i syfte att diskutera förslag, ha kontakt med relevanta aktörer. Däribland region- och kommunrepresentanter, Vårdföretagarna, Famna, Upphandlingsmyndigheten, Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten samt Brottsförebyggande rådet.

För att uppfylla denna del av uppdraget genomförde Konkurrensverket den 16 oktober två rundabordssamtal. Ett på förmiddagen med intresse- och branschorganisationer och ett på eftermiddagen med offentliga organisationer.

Inbjudan till rundabordssamtal nr 1

Inbjudan till rundabordssamtal om Konkurrensverkets preliminära förslag gällande regeringsuppdraget att stänga ute kriminella eller oseriösa leverantörer från valfrihetssystem[4]

Välkommen till ett rundabordssamtal där vi presenterar våra preliminära förslag för att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer från valfrihetssystemen i kommuner, regioner och hos Arbetsförmedlingen. Under mötet kommer ni att ges möjlighet att lämna muntliga synpunkter på de preliminära förslagen som Konkurrensverket presenterar.

Mötet äger rum den 16 oktober 2025 klockan 09.00–11.30 hos Konkurrensverket på Ringvägen 100 i Stockholm.

Regeringen har gett Konkurrensverket i uppdrag att lämna förslag som bidrar till att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i upphandlande myndigheters valfrihetssystem samtidigt som flexibiliteten och valfriheten för medborgarna bibehålls. Utgångspunkten i uppdraget är att lämna förslag på ändringar i lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Uppdraget preciseras därutöver i sex deluppdrag. Uppdraget i sin helhet finns här:

https://www.konkurrensverket.se/informationsmaterial/nyhetsarkiv/2025/regeringsuppdrag-att-motverka-kriminella-och-oseriosa-leverantorer-i-valfrihetssystem/

Uppdraget ska redovisas den 22 december 2025.

Mötet är kostnadsfritt men antalet platser är begränsat. Det innebär att vi bara har möjlighet att bjuda in en (1) deltagare från er organisation. Det går inte att delta i mötet digitalt.

[4] Handling nr. 69 i Konkurrensverkets ärende med diarienummer (dnr) 600/2025

Anmälan

Anmäl en deltagare till rundabordssamtalet senast den **1 oktober 2025** genom att skicka ett mejl till [e-postadress på KKV], ange ”dnr 600/2025 rundabordssamtal” i ärenderaden. Vid frågor kring anmälan kontakta Per Jonsson, tel. [tel.nr].

Följande organisationer är inbjudna till detta rundabordssamtal.

- Almega
- Famna
- Fremia
- Företagarna
- Svenskt Näringsliv
- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)
- SmåKOM
- Vårdföretagarna

Med vänlig hälsning

_____

Karin Morild
Projektledare, regeringsuppdraget att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i valfrihetssystem

Inbjudan till rundabordssamtal nr 2

Inbjudan till rundabordssamtal om Konkurrensverkets preliminära förslag gällande regeringsuppdraget att stänga ute kriminella eller oseriösa leverantörer från valfrihetssystem[5]

Välkommen till ett rundabordssamtal där vi presenterar våra preliminära förslag för att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer från valfrihets-systemen i kommuner, regioner och hos Arbetsförmedlingen. Under mötet kommer ni att ges möjlighet att lämna muntliga synpunkter på de preliminära förslagen som Konkurrensverket presenterar.

Mötet äger rum den 16 oktober 2025 klockan 13.00–15.30 hos Konkurrensverket på Ringvägen 100 i Stockholm.

Regeringen har gett Konkurrensverket i uppdrag att lämna förslag som bidrar till att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i upphandlande myndigheters valfrihetssystem samtidigt som flexibiliteten och valfriheten för medborgarna bibehålls. Utgångspunkten i uppdraget är att lämna förslag på

[5] Handling nr. 68 i Konkurrensverkets ärende med diarienummer (dnr) 600/2025

ändringar i lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Uppdraget preciseras därutöver i sex deluppdrag. Uppdraget i sin helhet finns här:

https://www.konkurrensverket.se/informationsmaterial/nyhetsarkiv/2025/regeringsuppdrag-att-motverka-kriminella-och-oseriosa-leverantorer-i-valfrihetssystem/

Uppdraget ska redovisas den 22 december 2025.

Mötet är kostnadsfritt men antalet platser är begränsat. Det innebär att vi bara har möjlighet att bjuda in en (1) deltagare från er organisation. Det går inte att delta i mötet digitalt.

Anmälan

Anmäl en deltagare till rundabordssamtalet senast den **1 oktober 2025** genom att skicka ett mejl till [e-postadress på KKV], ange ”dnr 600/2025 rundabordssamtal” i ärenderaden. Vid frågor kring anmälan kontakta Per Jonsson, tel. [tel.nr].

Följande organisationer är inbjudna till detta rundabordssamtal.

- Arbetsförmedlingen
- Brottsförebyggande rådet (Brå)
- Ekobrottsmyndigheten (EBM)
- Upphandlingsmyndigheten
- Polisen
- Region Norrbotten
- Region Stockholm
- Region Sörmland
- Västra Götalandsregionen
- Göteborgs kommun
- Helsingborgs kommun
- Sala kommun
- Sollentuna kommun
- Stockholms kommun
- Örebro kommun

Med vänlig hälsning

_____

Karin Morild
Projektledare, regeringsuppdraget att motverka kriminella eller på annat sätt oseriösa leverantörer i valfrihetssystem

KONKURRENSVERKET
Swedish Competition Authority

Ringvägen 100
118 60 Stockholm
08-700 16 00
konkurrensverket@kkv.se

www.konkurrensverket.se